

TOIVOA VAI TUHOA?

EU-USA KAUPPAKUMPPANUUS - Yritysten näkökulma

Timo Vuori

Johtaja, Keskuskauppakamari / Maajohtaja, Kansainvälinen kauppakamari
Board of Directors, Eurochambers / Jäsen, Euroopan talous- ja sosiaalikomitea

25.7.2018

KAUPPAKAMARI

USA & EU VS MAAILMANTALOUS

LÄNTISTEN TEOLLISUUSMAIDEN VIIMEINEN PONNISTUS?

- EU-USA –kauppakumppanuus: 50 % maailman bkt:sta
 - USA-Tyynimeri –sopimus (TPP) : 40 % maailman bkt:sta
 - Tyyntenmeren Allianssi (AP) : 30 % Latinalaisen Amerikan bkt:sta
 - Tripartite FTA : 60 % Afrikan bkt:sta
- ⇒ **10 v kuluttua 90% maailman kysynnästä EU:n ulkopuolella!**
- ⇒ **Transatlanttinen kauppakumppanuus vastaus kehittyville markkinoille**

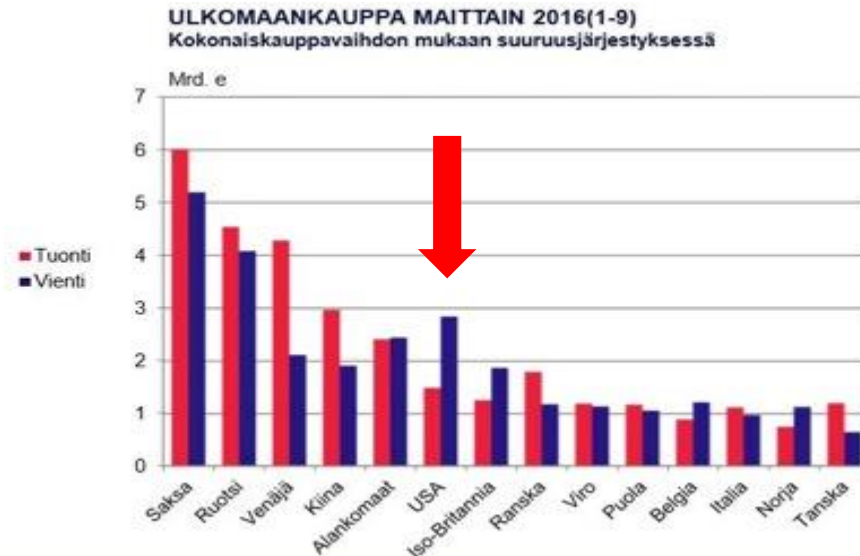

KENEN PELISÄÄNNÖILLÄ, KENEN ARVOILLA?

- Ulkopolitiikka = talouden intressit G20 –maailmassa
 - Globaali ohjaus (WTO/YK) vai bilateraali (BTA/FTA) – **pienen maan haasteet?**
 - G20 –maiden protektionistiset toimet **+12 %** - peli ja keinot kovenevat – **level playing field**
 - Kauppapolitiikka palannut takaisin ”**kasvun työkaluksi**” – ylisääntelyn, turhien esteiden karsinta
- ⇒ **Johtavien talouksien –EU & USA mahdollisuus luoda globaaleja malleja!**
- ⇒ **Suomelle kaupan avoimmuutta tukeva kv. toimet elintärkeitä – viennin keskeinen merkitys**

SUOMI – USA:N KASVAVA MERKITYS

- USA: Suomen 4. tärkein vientimaa – 2. palveluiden viennissä
- USA: n 220 suomalaisyritystä, 34.000 työpaikkaa
- Suomi: n 440 amerikkalaista yritystä 26.000 työpaikkaa

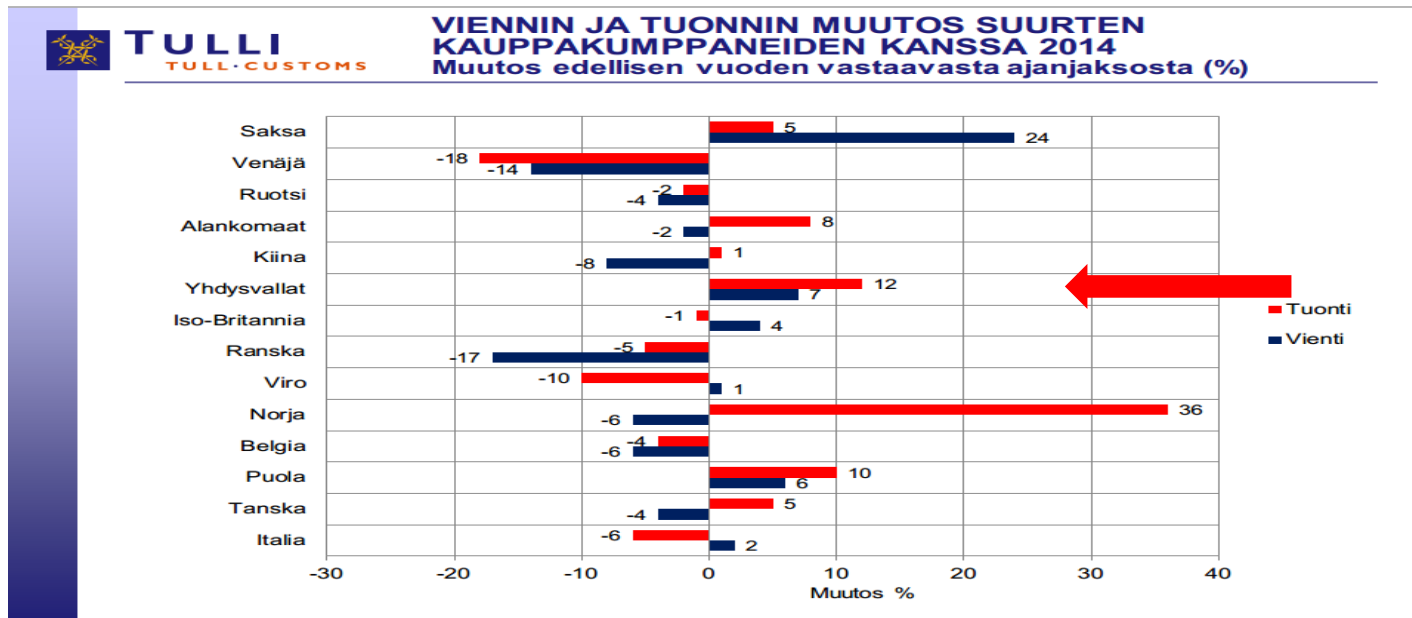
TOISIKO EU-USA-KAUPPASOPIMUS APUA

KAUPPAKAMARIKYSELY: EU&USA –kauppasopimus viennille ok

- Vuonna 2014 lähes 40 % yrityksistä uskoi hyötyvänsä mahdollisesta EU-USA-vapaakauppasopimuksesta.

MIKSI USA KIINNOSTAA?

- Kasvava kasvumarkkina – energiaomavaraisuus – vihertävä kasvu – ymmärrettävä markkina

MITEN EU-USA-KAUPPASOPIMUS VOISI AUTTAA?

3. Kauppaesteselvitys 2013 (Ulkoasiainministeriö):

USA "helppo" markkina, mutta

- **Kaupanesteet TOP 10:** Venäjä 30 % - EU 15 % - Kiina 9 % - Brasilia, Intia 4 % - **USA 4 %**
- **Sektorit:** koneet & laitteet 24 % - palvelut 14 % - teräs 8 % - kemia 7 % - metsä 7 %

<u>USA:n kaupan esteet:</u>	<u>määrä</u>	<u>Suomi-vaikutus</u>
1. Syrjivä tuotemääräys – US-testaus & sertifikaatti EU-tuotteille	32 %	<i>10-15 % extra kulut!</i>
2. Muut epäsuorat esteet (rahoitus yms / luvanvaraisuus/ KYC)	13 %	<i>vaikeuttaa kauppaa</i>
3. Työntekijöiden, palveluiden liikkuvuus (viisumi/työlupa)	11 %	<i>vaikeuttaa palvelua</i>
4. Tullitasot (keskiarvo 4 %, mutta voi olla elintarvikkeissa yli 20%)	9 %	<i>estää kilpailun</i>

Vahva "Buy American" henki

1. Suomessa rakennettujen alusten liikkuvuus USA:n satamissa (Jones Act)	<i>meriteollisuus</i>
2. Maitotuotteiden promootio- ja tutkimusmaksut (Dairy Import Assessment)	<i>meijeriteollisuus</i>
3. Puutuotteiden maahantuonti (Lacey Act)	<i>metsäteollisuus</i>
4. Julkiset hankinnat lähes suljettu (EU 85 %, USA 20 % avoinna)	<i>infrateollisuus</i>
5. Patentoitavuus ja väärinkäytökset (keksintökynnys)	<i>ICT teollisuus</i>

EU-USA-KAUPPA – Mahdolliset neuvotteluaiheet vrt TTIP

- **20 %** potentiaalisista hyödyistä **tullien alentumisesta**
- **80 %** hyödyistä muiden **kaupanesteiden vähentymisestä** (esim. auto, kemikaali-, lääke- ja teknologiateollisuudessa, lääkinnällisten laitteiden valmistuksessa)
- EU:lla ja USA:lla kokemusta ”sisämarkkinoiden kehittämisestä”
- **HUOM: EU-USA kesken ei kauppasopimusjärjestelyä, jossa ongelmat esille (WTO)**

1. Markkinoillepääsy	2. Sääntelykysymykset	3. Globaalit säännöt
<ul style="list-style-type: none"> • Tavarakauppa • Alkuperäsäännöt • Palvelut ja investoinnit • Julkiset hankinnat 	<ul style="list-style-type: none"> • Horizontaali sääntely-yhteistyö • Terveys- ja kasvinsuojelutoimet (SPS) • Kaupan tekniset esteet (TBT) • Sektorit (lääkkeet, lääkinnälliset laitteet, autot, tekstiilit, koneet ja laitteet, kemia, ICT) 	<ul style="list-style-type: none"> • Investointisuoja • Teollis- ja tekijänoikeudet (IPR) • Kestävä kehitys • Tullimenettelyt ja kaupan helpottaminen • Kilpailupolitiikka • Energia • Raaka-aineet • PK-yritykset • Riitojenratkaisu

Haasteita – EU vs USA sääntelykulttuurien eroja

Sääntelykulttuurieroja

- **USA:** kaikki sallittua, kunnes toisin päätetään, jos ei ole tieteellistä näyttöä vaarasta, sallitaan
- **EU:** sallittua ja kielletty määritellään lailla, jos ei tieteellistä näyttöä vaarattomuudesta, kielletään

Teemakohtaisia sääntelyeroja

- **Tullit:** tullien alentaminen helppoa, mutta maatalous ehkä vaikein alue USA:lle
- **Markkinoillepääsy:** teknisten vaatimusten yhdenmukaistaminen - US vai EU-standardi?
- **Kuluttajansuoja:** EU:ssa kuluttajansuoja, USA:ssa tuoteturvallisuus – molemmat tiukkoja
- **Elintarvikkeet:** Geeniliha pelottaa EU:ssa, mutta jo nyt yli 42 GMO-tuotetta hyväksytty
- **Ympäristövaatimukset:** eroavaisuuksia kemikaali- ja muissa laeissa
- **Teollis- ja tekijänoikeudet:** USA:ssa ”helpommin saa suojaa”, kilpailuhaaste EU:lle

TTIP-neuvottelutila ennen aikalisää 7/2016

- **Aikataulu:** EU:n ja USA:n ehdotus pöydällä 9/2016, neuvottelu deadline 12 / 2016
- **Neuvottelutilanne**
 - **Markkinoillepääsy:** 97 % tariffit sovittu poistettavaksi, työn alla 3 % sensitiivisiä tuotteita, ml maatalous. Palveluiden vapauttamisessa edistytty, mutta finanssipalveluissa ja julkisissa hankinnoissa ei.
 - **Sääntely-yhteistyö:** tällä hetkellä keskustellaan yhdenmukaista teknisistä määräyksistä ja vastavuoroisesta tunnustamisesta koskien kemikaalit, kosmetiikka, teknologiatuotteet, terveysteknologia, lääkkeet, tekstiilit, autot. Lisää tuoteryhmiä tulossa.
 - **Globaalit pelisäännöt:** kestävästä kehityksestä, ympäristöstä ja työelämästä halutaan vahvistaa korkeatasoiset standardit vastavetona Kiinan epäterveelle kilpailulle. Energia ja raaka-ainehankinta myös esillä. EU haluaisi tuoda maakaasua myös USA:sta joten vientiluvista halutaan luopua.
 - **Investointien suoja:** Investoijille halutaan suojaa, mutta periaatteet ja mekanismit vielä neuvoteltavana. EU:ssa halutaan tarkasti määrittellä valtion oikeus kansalliseen sääntelyyn ml. julkiset palvelut yleisten intressien turvaamiseksi ilman kv investoijien painostusta.
- **Jatko:** Syys-lokakuussa selviää onko edellytyksiä saada sopimus näin nopeasti vuoden 2016 aikana. Jos se syntyisi, se alistettaisiin Euroopan parlamentin ja 28 EU-maan parlamenttien hyväksyttäväksi. Poliittiset riskit TTIP-sopimuksen kaatumiseen ovat selvästi kasvaneet.

MUUTAMA HAVAINTO INVESTOINNEISTA

MIKSI INVESTOINTISUOJA ?

- Valtio ei noudata kv. oikeutta (kauppa- ja investointisopimusta)
 - **Kansallistaminen** tai **syрjivä sääntely** ilman taloudellista korvaus
 - Kansallinen oikeus ei halua tai voi käsitellä (case UA tai KIE-maat)

HUOMIOITA KESKUSTELUSTA

- Kansainvälisen **investointimenettelyn** **tarve** korostumassa – **uskottava, toimiva järjestelmä**
- **Annetut ratkaisut** jakaantuneet tasaisesti: valtiot 41 % - investoija 31 % - sovinto 27 %
- **Kasuvia jännitteitä** kun riidanratkaisu siirtynyt ”teollisuusmaiden väliseksi” – case KIE-maat
- Menettelyn kehittäminen toki suotavaa – TTIP voi luoda **globaalia mallia** – vrt EU-Kiina tulossa!
- Välimiesmenettelyn **tapausoikeus (case law)** johtanut ”**villeihinkin tulkintoihin**”
- Menettely ei yleensä ongelma, vaan **substanssisääntöjen ristiriidat** (kauppa vs. ympäristö)
- Kasvava tarve ”**investointien pelisäännöille**” - vrt. Kiina Afrikassa
- **ICC Guidelines for International Investments** – oikeuksia ja velvollisuuksia valtiolle / investoijalle
- **Suomella ja USA:lla ei investointisopimus => oikeutta paikallisen oikeuden kautta – onko hyvä?**
- **Investointisuojoilla ensisijaisesti halutaan suojata investoijaa ”kansallistamiselta/syrjinnältä”.**

EU & USA – TOIVOA VAI TUHOA?

1. VAHVA POLIITTINEN PERUSTE

- **Globaali johtajuus** – länsimaiset arvot, uskottavat pelisäännöt
- Monenkeskeisyys ei etene ...G20 ei ole vastaus YK / WTO-työhön ...
- **Symboliikka** – jos EU ja USA eivät onnistu, niin kuka onnistuisi?
- Ulko- ja turvallisuuspoliittinen peruste ? Case Kiina, Venäjä

2. SELKEÄ TALOUDELLINEN INTRESSI

- Euroopan ja Amerikan talouksien yhteen kasvaminen
- Omanlaisensa kasvumarkkinat, täydentävät toisiaan

3. PRAGMAATTISET SYYT

- Kauppasopimukset auttavat **pk-yrityksiä**, isoilla varaa etabloitua
- EU:n ja USA:n kesken edelleen **tarpeettomia kaupan rajoituksia**
- Mutta toki kilpailu kiristyy myös Euroopassa, Suomessa ... mutta eväät kasvuun vahvistuisivat

FROM "STOP THE TTIP" TO "DEVELOP EU&USA FTA" - ONGELMA EIVÄT KATOAA!!